

učiteljskim društvom, da ta prireajo predavanja o naših stanovskih gospodarskih podjetjih, da seznanjajo z njimi naraščaj in na ta način širijo smisel in študirajo načrte za gospodarsko osamosvojitve. Drugo pa je, da se osnuje centralen gospodarski o dsek, ki bi vse naše stanovsko gospodarstvo vodil in dajal iniciativo in navodila za splošno naše gospodarsko gibanje.

Naša gospodarska podjetja so že pač tolika, da potrebujejo sistema in ureditve poleg preudarjenih korakov. To se nam kaže od dne do dne bolj, da nam je treba skupno delati, zlagati in nositi, da bomo neko skupno delili in uživali. Da pa še nismo daleč od gospodarskih kali in še nismo v gospodarskem razcvitu — tega ni potreba razlagati. In tega tudi ne, da vsaka stvar v naravi potrebuje časa, da dozori.

Če pa hodi vsak svoja pota, potem ne more rasti niti naša moč niti naš ugled. Separatizem ubija skupnost, v organizaciji pa znači smrtno kal. Stanovska zavednost je prvi pogoj vsemu napredovanju, v našem primeru tudi na gospodarskem polju. Če imamo skupno organizacijo in nje vodstvo, moramo tudi vedeti, kaj nam nasproti temu dejstvu ukazuje stanovska disciplina.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca oktobra K 311.298.58.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Dr. Steinwender o šolski reformi na Koroškem.

Koroški deželni zbor je sprejel dr. Steinwenderjev predlog v zadevi reforme koroškega ljudskega šolstva v tem smislu, da se uvede šestletna obveznost za šolski obisk in obvezen 4 letni nadaljni pouk.

V učiteljskih krogih je nastalo zaradi tega veliko razburjenje proti dr. Steinwenderju. „Der deutschösterreichische Lehrerbund“ je sklenil oster protest.

Sedaj piše dr. Steinwender v „Deutschnationale Korrespondenz“ o zadevi sledeče: Njegov predlog se krivo razumeva. Gre se samo za šole na kmetih. V teh faktično že danes ni osemletne, ampak zaradi poletnih oproščenj jako skrajšana šolska obveznost. S 14 leti preneha vsak pouk in se prične doba, ko je otrok prepuščen sam sebi in pozabi, kar se je naučil. Pouk v šolah samih pa mnogo trpi na tem, ker sede otroci različnih starosti v eno- in dvorazrednih šolah. To je sedanji položaj. Ne sklenila, ampak predlagala in v razsojo šolskim oblastem in učitelstvu podala se je reforma, po kateri bi se za ljudske šole na deželi uvedla šestletna šolska doba in štiriletni obvezni nadaljevalni pouk, torej 10 letna šolska obveznost, ki bi segala v zrelejšo starost. Ta reforma bi pomenila razširjenje in poglobljenje šolske izobrazbe. Pri tem bi se na enorazrednicah in dvorazrednicah po potrebi razdelil pouk v dopoldanske in popoldanske razrede (poldnevni pouk), kar bi pouk samo poglobilo. Od učiteljev bi se res več zahtevalo kot doslej, zato bi se jih pa moralo tudi materialno boljše podpreti. Ravno to, da bi se na učitelje stavile večje zahteve ko doslej, kaže, da se šolstvo s tem ne bi poslabšalo, ampak izboljšalo. V zvezi s to reformo bi se morala seveda tudi izvesti reforma učiteljskega, posebno glede usposobljenosti učitelstva za kmetijski pouk.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Pedagoško društvo v Krškem ima svoj letošnji občni zbor v soboto, dne 19. novembra, ob 10. uri popoldne v risarski dvorani krške meščanske šole.

Dnevni red:

Šolski vrtovi doma in na tujem. Predava deželni sadjarski instruktor Martin Humek.

Ali priredimo v prihodnjih počitnicah nadaljevalni tečaj

za učitelje? Poroča strokovni učitelj Drag. Humek.

Petindvajsetletnica našega društva l. 1911.

Občni zbor z običajnim vzporedom. Zaradi zanimivega predavanja in prevažnega posvetovanja o drugi in tretji točki bi bilo želeli obilne udeležbe. Pokažimo zopet, da se zavedemo! Do snidenja!

O d b o r.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj zboruje dne 19. t. m. v prostorih deželjske šole v Kranju popoldne ob dveh z naslednjim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika.
2. Predavanje: a) Pomanjšano merilo kot podlaga umevanja zemljevidov. b) „Prosto spisje“.

Predava tovariš Josip Lapajne, učitelj v Cerkljah.

Pri obeh točkah se pričakuje živahne debate.

3. Slučajnosti.

Štajersko.

Savinjsko učit. društvo je zborovalo dne 20. oktobra na Gomilskem. Udeležba je bila dobra, zakaj zborovanja se je udeležilo 20 udov in 3 gosti. Tov. predsednik prečita dopis celjskega učit. društva glede tovarišev iz St. Pavla, ki se jih vabi, da bi pristopili od Savinjskega učit. društva k celjskemu. Nato izjavi tovariš Pečar v imenu šentpavelskih članov, da ostanejo še nadalje iz raznih vzrokov člani „Savinjskega učit. društva“.

Nato se vrši zanimivo predavanje tov. Vrabla „Učitelstvo in javnost“.

Tov. Zotter navdušuje člane za S. S. M., posebno ker je padlo število udov v našem okraju letos od 21 na 14. Ostanimo toraj še nadalje zvesti S. S. M.

Prihodnje zborovanje se vrši dne 19. novembra pri Pihlirtu.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevnjski okraj ima v nedeljo, dne 20. t. m., ob pol 11. uri popoldne v Rajhenburgu svoje redno zborovanje po sledečem vzporedu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Predavanje o važnosti življenjskega zavarovanja. 4. Naša zadruga. 5. Želje in nasveti.

Pričakujemo obilne udeležbe. Naši novi sodruzniki naj ne odlašajo pristopiti društvu. Vsi na krov!

Naprošeni smo tudi naznaniti društvenim članom, da bo popoldne tistega dne predavanje o pomenu s o k o l s t v a, ki ga bo imel načelnik Celjske Sokolske Župe.

Društvo ima še nekaj zaloge „Roditeljskega pisma“. Sezite po njem, da moremo poravnati račun v tiskarni. Najugodnejši čas za razdelitev je ob pričetku šolskega leta.

Da ne bo nesporazumljenja, opozarjamo, da je znašala lani udnina 3 K, letos pa znaša 4 K, ker nabiramo za en kamen v obrambni sklad.

Na veselo snidenje! O d b o r.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje 19. listopada ob pol 2. uri popoldan v Šmarju po sledečem vzporedu:

1. Dopisi.
2. Zavarovanje na življenje; poroča zastopnik „Prve češke“.
3. Poročilo o počitniškem tečaju v Mariboru; poroča tovariš Zidar.
4. Poročilo o zborovanju „Zaveza“; poroča tovariš Flere.
5. Slučajnosti

V imenu odbora vljudno vabi k polnoštevilni udeležbi T o m a K u r b u s, t. č. predsednik.

Trst.

„Učiteljsko društvo za Trst in okolice“ bo imelo na Elizabetin dan, 19. t. m., svoje jesensko zborovanje v ljudski šoli na Katinari. Po navadnem dnevnem redu se predavanje tov. Grmeka „Tržaški učitelj na letovišču.“

Književnost in umetnost.

Anton Kosi, Zabavna knjižica za slov. mladino. XIV. zvezek 1910. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Tov. nadučitelj Ant. Kosi v Središču je pred kratkim izdal XIV. zvezek svojega znanega mladinskega zbornika, ki se je že davno priljubil naši mladini. Tudi ta zvezek prinaša jako raznovrstno in zanimivo tvarino. Zraven par reznih pesem ter povestic in črtic omenjamo samo aktualno črtico „Neprijetelj“ proti alkoholu oziroma pijančevanju ter poučni sestavek cand. techn. Fischerja „O vodljivih zrakoplovih.“ Za zabavo skrbi oddelek „Razne stvari“ in „Zmešana štrana“ z zastavicami, računskimi nalogami in slično drobnjavo. — Iz tega je torej že razvideti, da bo tudi ta najnoveši zvezek mladini ravnotako dobrodošel kakor prejšnji. Zlasti bi se naj razširil med mladino v obmejnih krajih, v prvi vrsti na Koroškem. Zato je zaradi svoje preproste, a raznovrstne in zanimive vsebine, pa tudi zaradi neznatne cene najbolj primeren, ker se brez posebnih stroškov razdeli lahko v večji množini. Cena

broširanemu izvodu je namreč samo 30 v., vezanemu pa 50 v. Naroča se pri izdajatelju in uredniku Ant. Kosiju, nadučitelju v Središču.

Srednješolski vestnik.

** Realka in „Schulverein“. Iz Gorice poročajo: Čujemo, da bodo hodili realci tedaj pod streho „Schulvereina“. Država najbrže zgradi lepo telovadnico Nemeem, in tja naj hodi telovadit tudi dijaki z realke. Telovadni učitelj je neki Nemeec, ki so ga poklicali v Gorico, kamor importirajo nemške ljudi, kolikor jih le morejo. Na razpolago je bil izboren slovenski telovadni učitelj, toda Slovenec ne sme v Gorico, Nemeec mora priti; tako zahteva nemški „Volksrat“ in po taki zahtevi se ravna v naučenem ministrstvu. Oni Nemeec bo učil telovadbo na realki in na nemški šoli, pri „Turnvereinu“ bo pa lahko „Turnwart“. Namen učne uprave je vedno ta, spraviti v službe v Gorici kolikor največ Nemecev, ki imajo nalogo širiti nemško misel in nemško moč po naši deželi. Srednješolski dijaki v Gorici naj čuti, da se uči pod nemško streho in navzame naj se velikega spoštovanja do vsega, kar je nemško; najbolje seveda, če se kar ponemči. — Nemei se širijo svobodno po Gorici v glavnem zaradi tega, ker laški liberalci, ki danes gospodarijo nad mestom in nad deželo, kar trepetajo pred Nemei ter ne storijo nobenega koraka proti nemški invaziji. Boj proti slov. naprednjakom poznajo, samo ti so jim nevarni, ali Nemeem pustijo vse, kar hočejo. To se bo še bridko masčevalo nad Lahi. Prihodnja laška generacija bo preklinjala sedanje velike laške liberalne politike!

** Izprememba glede mature. Dozdaj so pismeno maturo na gimnaziji delali tudi dijaki, ki so dobili za drugi tečaj 8. razreda nezadostno izpričevalo. Z odlokom naučnega ministrstva se ima odletel razredovanje za 2. tečaj 8. razreda pred početkom pismene mature zaključiti in se dijaki z nezadostnimi tečajnimi izpričevali ne smejo pripustiti k pismeni maturi.

** Državna gimnazija v Gorici. Iz najzanesljivejšega vira smo zvedeli, da je c. kr. finančno ministrstvo te dni privolilo „v principu“, da se zgradi za ta zavod novo poslopje, dočim noče ničesar vedeti o zgradbi poslopja za realko. Mi bi novico beležili z večjim veseljem, ako bi imeli prepričanje, da se delo kmalu prične. Zgodovina takih stavb nas uči, da bomo morali še dolgo čakati, preden se odpravi dosedanji škandal, ki se imenuje poslopje gimnazije.

** Goriška podružnica „Društva slov. prof. v Ljubljani“ ima v poslovnem letu 1910—11 ta-le odbor: predsednik: Ivan Košnik, c. kr. realc. prof., podpredsednik: Martin Mastnak, c. kr. gimn. prof., ajnik: Ivan Koštal, c. kr. učit. prof., blagajnik: Fran Povšič, c. kr. gimn. prof., odbornik: dr. Ivan Merhar, c. kr. gimn. prof. v Trstu, odborn. namestnik: Ludovik Vazaz, c. kr. učit. prof.

** Naslov profesorja je dobil učitelj telovadbe na goriškem ženskem učiteljskem Josip Janowski.

** V osmi činovni razred so pomaknjeni profesorji Pij Babuder, Anton Gvaiz in Ivan Koštal v Gorici

** Iz šolske službe. Pravi učitelj na drž. gimnaziji v Roveretu Josip Motz je dobil mesto na državni gimnaziji v Gorici.

** Druga gimnazija v Mariboru. Nemški listi poročajo, da vlada dela na to, da bi se osnovala v Mariboru poleg dosedanje še ena gimnazija, ker baje dosedanji prostori ne zadoščajo več potrebi. Leto za letom se morajo zaradi naraščajočega števila dijakov otvarjati paralelni razredi. Koliko je na tej vesti resnice se pokaže v bližnjem času.

** Proti strelnim vajam na srednjih šolah. Iz Prage poročajo: Tu je zborovalo društvo čeških srednješolskih profesorjev, ki so se na tem zborovanju izjavili proti strelnim vajam na srednjih šolah. Med drugim poudarjajo v izjavi, da se uvajajo strelne vaje, ne da bi se vprašalo profesorski kolegij za mnenje. Strelne vaje se uvajajo za dijake višjih dveh razredov, medtem ko se telovadba, ki je teoretično uvedena za vse učence, ne goji na večini gimnazij, češ, da ni denarja za telovadnice in orodje. Z ozirom na to, da strelne vaje z nalogami gimnazije kot gojiščem prave humanitete niso združljive, ter z ozirom na razne pedagoške težkoče, ki so s to novostjo v zvezi, protestujejo češki profesorji proti temu, da bi se komu izmed posameznega učiteljskega zbora nalagalo kake obveznosti glede na strelne vaje. Dalje protestujejo tudi proti temu, da posegajo v šolski organizem druge korporacije, namesto šolskih oblastí.

Politiški pregled.

* Državni zbor bo sklican najbrže na dan 22. ali 23. t. m.

* Splošne občinske volitve na Kranjskem. Novi občinski volilni red je stopil v veljavo. Zaraditega je stari volilni red razveljavljen, in vse volitve se morajo vršiti po novem volilnem redu. Tudi one volitve, za katere so se predpriprave, razpoložitev volilnih imenikov itd. vršile še po starem volilnem redu, se morajo vršiti po novem volilnem redu

in se mora vse volilno postopanje nanovo uvesti. Tekom leta morajo biti obnovljeni vsi občinski zastopi cela dežela.

* Luegerjeva dedščina. Na Dunaju v II. okraju je bilo nadomestiti Luegerjev mandat za deželni zbor. Pri prvi volitvi je prišel v ožjo volitev socialni demokrat Schuhmeier in krščanski socialist Preyer. Ožja volitev se je vršila dne 3. t. m. in je bil izvoljen z veliko večino socialni demokrat Schuhmeier. To je dokaz, da gre s krščanskim socializmom vedno navzdol.

* Enodnevna splošna stavka. Kongres čeških socialnodemokratskih strokovnih organizacij je sklenil, se sporazumeti s socialnodemokratskimi eksekutivnimi odbori vseh dežel, da bi se napravila, preden se sestane državni zbor, enodnevna generalna stavka v znamenje protesta proti zaprekam, ki se jih vedno stavlja na pot odstranitve draginje in napravi socialnopolitiških olajšav. Zastopniki železničarskih organizacij so izjavili, da bodo stavko podpirali s pasivno rezistenco.

* Plaćevanje v štetem denarju je za sedaj najbolj pereče notranje vprašanje avstro-ogrske. Uvedbo tega plačevanja, ki pomeni, da ima avstroogrska banka vsak bankovec izplačati v zlatu, zahteva ogrska vlada, ki hoče to pokazati kot tako pridobitev, da bi z njo lahko potisnila razne druge madjarske zahteve v kot. Avstrijska vlada se je do zadnjega branila. Sedaj poročajo, da se je med avstrijskimi in ogrskimi ministri dosegel nekakšen sporazum.

* Iz govora delegata Mandića v vojnem odseku avstrijske delegacije o pouku za analfabete. Velike važnosti so za nas poučni tečaji za analfabete v vojski, ki se bodo — glasom obljube vojnega ministra — ponavljali, pomnoževali in izpopolnjevali. Pravim to, misleč pri tem na našo vojaško mladino, ki nima ne ljudskih šol ne prilike, da bi se poučila v čitanju in pisanju, ter daje zato veliko število analfabetov v vojski. Krivda na tem ni naša, ampak deželnih oblastí, ki nočejo prisiliti podrejenih deželnih oblastí v vršenje šolskih zakonov in državnih temeljnih zakonov. Sramota, da je pri nas v Istri še vedno 10 do 12 tisoč za šolo sposobnih otrok brez vsakega pouka, pada na deželne in državne oblastí.

Obrambni vestnik.

* Fridrich contra Slanc. Pred okrajnim sodiščem v Celju se je vršila kazenska obravnava zoper nadučitelja Ernesta Slanca v Petrovčah. Tožil ga je načelnik krajnega šolskega sveta in vodja tamošnjih klerikalcev, Franc E. Fridrich. Povod tožbi je dala svoječasna izpoved nadučitelja Slanca pri okrajnem šolskem svetu v Celju. Obtoženi Slanc je predložil tako obteževalne dokumente, da je Fridrichov zastopnik, znani celjski vsenemec dr. Zangger, brezpogojno umaknil svojo tožbo. — Ko so nedavno porotniki oprostili urednika Spindlerja, ki je v „Nar. Dnevnik“ očital Fridrichu ravno tiste stvari, zaradi katerih je zdaj tožil tov. Slanca, tečaj so slovenski klerikalni in nemški nacionalni listi udrihali po porotnikih, češ, da ničesar ne razumejo, da je bil njihov izrek krivičen, da bi bili sodniki vse drugače itd. Zatrjevali so, da ostane Fridrich vkljub oprostili razsodbi še vedno poštenjak v očeh vseh pravičnih ljudi. Kako bodo klerikalni in nemški listi pisali zdaj, ko je Fridrich sam sebe obsodil s tem, da je umaknil svojo tožbo, ker se je zbal — dokazov?

Jubilejski dar.

Učitelstvo sebi! Tov. Angela Troštova in tov. Julij Slapšak iz Vodice, 4 K; tovariš Fran Uršič in tovariš Fran Muznik iz Žage, 4 K; naša Jakobinca (Radica: glej zadujo Zvončkov št. 10, stran 235!) 2 K; skupaj 10 K; zadnjič izkazanih 1017 K; doslej darovanih 1027 K. Bog plati!

Kranjske vesti.

—r— Kako plačuje klerikalna stranka prave zastopnike učitelstva. Kakor smo zvedeli, namerava klerikalna stranka z novim terminom odstaviti poslanca Ravnikarja. Spoznala je, da je on preodkritosrčen in prepošten zanje! Poslanec Ravnikar se je namreč resno naveličal večnih obljub in je pričel resno oponirati temu, da bi se dal izrabljati le za slepo orodje. Klerikalci bi seveda imeli radi tudi z Ravnikarjem v zbornici učitelja, ki je pripravljen zatajiti učiteljski stan in njega koristi, kakor to dela Jaklič, a Ravnikar je spoznal, kam ga privede taka politika in ga je pričelo tudi skrbeti — ker ima še nekoliko vesti — kako bo dajal odgovor za vse take čine svojim tovarišem.

—r— Ravnikar bi dosegal uspehe. Kakor smo od dobro informirane osebe zvedeli, bi poslanec Ravnikar dosegal uspehe, a mu vse skazi Jaklič. Voditelji klerikalne stranke takoj odjenjajo ob vsakem pritisku, ker se Jaklič brezpogojno vda brez vsakih koncesij in še celo sam nastopa zoper Ravnikarja, če se prične on resno zavzemati za kako stvar.